

En gravbygning fra yngre romersk jernalder.

Af Regnar Pedersen.

Findestedet, Nøvelhøjgaard, Stenstrup by, Rostrup sogn, Hindsted herred. Ejeren Marius Møller, havde bemærket, at der på en sandbanke sydvest for gården, gennem årene var fremkommet sten ved markarbejde. Terrænet havde hældning mod syd og vest ind mod Stenstruplund, samt svag hældning mod nord og øst.

Ved besigtigelsen var graven synlig ved oppløjede sten, og som et mørkt område omgivet af lyst sand. Graven var orienteret øst-vest, med et uregelmæssigt ovalt omrids. Ved bunden var graven 2,20 m. lang, hvor den var bredest 1,30 m. og nedgravet 1,10 m. under markoverfladen. Undergrunden bestod af sand, isprængt tynde grusårer. På grund af dette løse materiale var gravens omrids noget større ved overkant af undergrund end ved bunden. Den var fyldt med sten fra bund og til op i pløjelaget, fra håndstore til det en mand uden større besvær kan løfte. Fylden blandt disse sten var sandblandet muld. Den vestlige halvdel af graven tømtes først for sten, for at se den i snit.

Efter at hele graven var tømt for sten, fremtrådte bunden som en mørkfarvet trugformet sænkning i midten, ca. 1,70 m. lang og 0,90 m. bred. Der fandtes svage skeletspor af hoved, krop og lår. Der fandtes tandemalje, og nogle opløste rester af benene. Efter dette har liget ligget på højre side, med optrukne ben, hovedet i vest, og med ansigtet vendt mod syd. Skeletsporene antyder, at den døde ikke har været af de store, 150-160 cm. høj. (fig. 1 og 2)

Som gravgaver var ved ligets hoved anbragt to

lerkar, det ene et 11 cm. højt skålformet kar, med x øre og uden ornamentik. (fig. 3). Det andet er vaseformet 13 cm. høj, det har profileret x øre, på det øverste af karrets bug er der indgnedet vinkelornamentik. (fig. 4). Det tredje og mindre lerkar er et 10,5 cm. højt, buget kar med vandret øreknop og uden ornamenten. (fig. 5). Dette var anbragt i gravens nordside, bag ligets sædeparti, en noget besynderlig placering. En lille 2 cm. lang, ubestemmelig rustgenstand med angel, hvorpå der er rester af træ, er fundet ved skeletsporets krop.

Om det mørkfarvede gravleje i midten var der et 15-20 cm. bredt bælte.

Det var nedgravet 10-12 cm. mindre end selve gravlejet, og bunden her var af samme lyse materiale som den øvrige undergrund.

I dette fremkom der 34 mørke pletter, større og mindre, og med nogenlunde samme afstand mellem hver. Da det var klart, at det var spor efter bortrånnet træ, blev de udgravet i snit. De tegnede sig som tilspidsede nedefter, 6 til 29 cm. dybe i undergrunden. De stod omtrent lodrette, men med svag hældning bagover, med ca. samme hældning som gravens sider. I det sydøstlige parti af graven var en del af dem synlige, ca. 25 cm. op ad gravens side, hvor de var afsluttet og forbundet med en mørk vandret strib, antagelig spor efter et låg eller dække af træ. Seks af de lodrette stolpespor var kraftigere end de øvrige, et ved hver af gravens ender, og to ved hver langside. Disse kraftige stolper ved langsiderne stod så regelmæs-

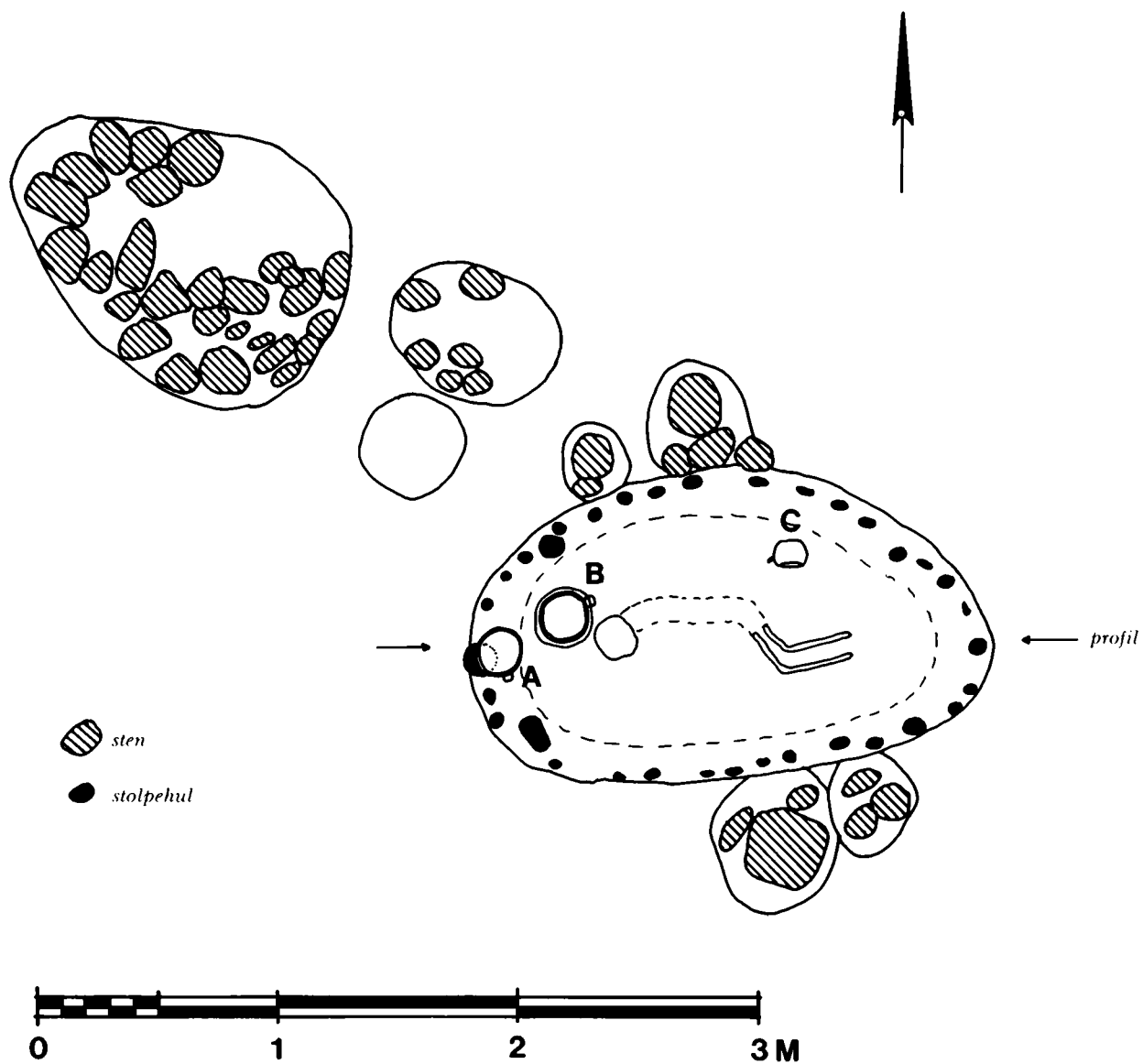

Fig. 1. Plan af graven. Tegn. Jan Sloth-Carlsen.

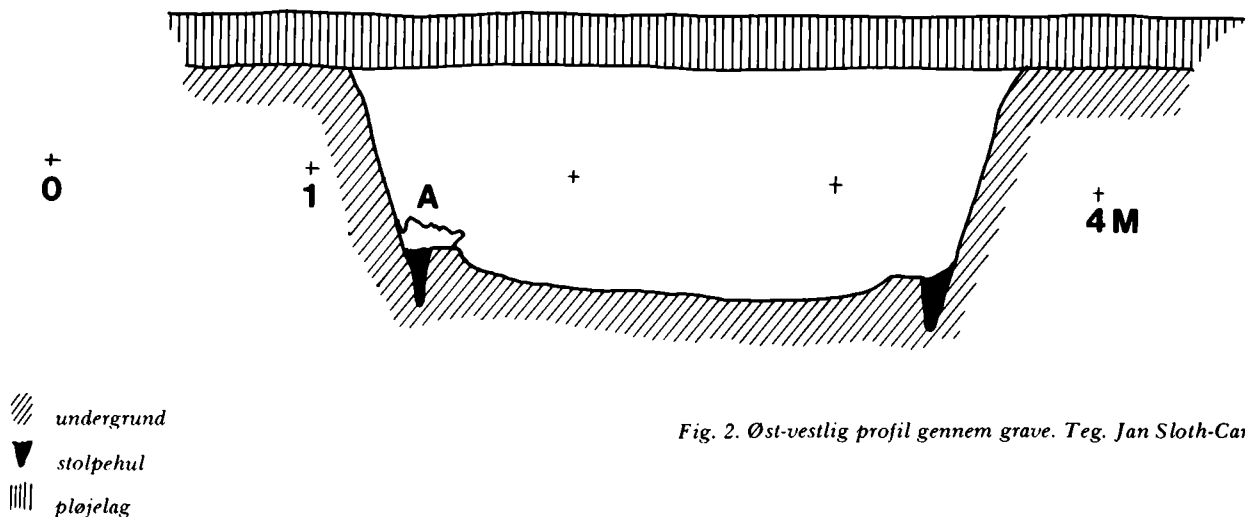

Fig. 2. Øst-vestlig profil gennem grave. Teg. Jan Sloth-Carlsen.

sig, at de må have haft en konstruktiv funktion, i forbindelse med kistens låg. Men om dette har været fladt eller tagformet er uvist. Ligeså er det et spørgsmål hvordan der har været tætnet mellem, eller bagved, måske indvendig på den lodrette stavkonstruktion.

Kammeret har været ca. 2 m. langt indvendigt, med buede sider, hvor det var bredest ca. 1,15 m. og i gravens midte mindst 0,35 m. højt.

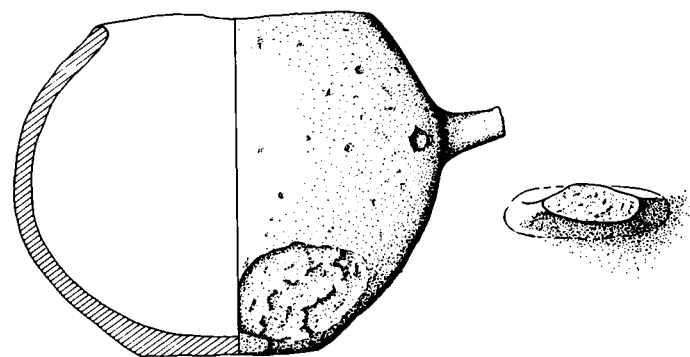
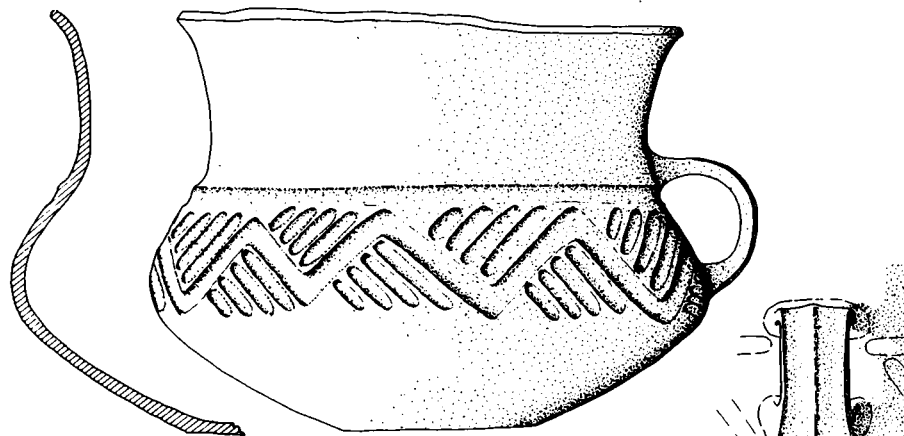
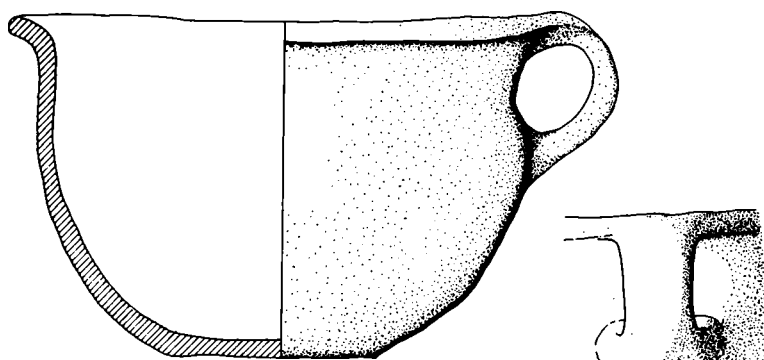
Efter begravelsen er der så blevet fyldt op med sten over kisten. På et senere tidspunkt har trædækket givet efter for trykket, og stendyngen er sunket ned i graven, ved samme lejlighed er lerkarrene blevet knust.

En noget mærkelig grav, i hvert fald en for mig ukendt gravtype. Den må være bygget nede i udgravningen.

Tæt op til hver af gravens langsider var to grydeformede gruber 30 cm. dybe i undergrund, og 30-50 cm. i diameter. 50 cm. nordvest for graven, var der et par lignende gruber. Fælles for dem var, at der fandtes marksten, og grå fyld, lig det, der var blandt stenene i graven. Men der fandtes ingen spor efter træ, dog formoder jeg, at de har tilknytning til graven.

Endnu en grube der fandtes ca. 1,20 m. nordvest for graven. Den var pæreformet med spids mod vest, den var 1,50 m. lang. Hvor den var bredest 1,10 m. og 20-30 cm. dyb i undergrund. Den var delvis fyldt med indtil hovedstore sten. Blandt disse fandtes en lille håndfuld brændte ben. Men om denne grube kan have tilknytning til graven og gravlægningen er ret tvivlsomt.

Efter lerkarrene må graven vel dateres til år ca. 400 efter Chr.

10cm

Fig. 3. Lerkar A. Tegn. Jan Sloth;Carlsen.

Fig. 4. Lerkar B. Tegn. Jan Sloth;Carlsen.

Fig. 5. Lerkar C. Tegn. Jan Sloth;Carlsen.